

Közkönyvtári törvény (1975)

A mindenkori oktatási miniszter jogosult egy könyvtárat közkönyvtárrá nyilvánítani, s kijelölni a fenntartó önkormányzatot. A miniszter minden évben meghatározza a könyvtárakra költhető állami hozzájárulás mértékét. A könyvtári szolgáltatások ingyenesek, kivéve néhány különleges szolgáltatást. A törvény írta elő a Közkönyvtárak Tanácsának megalakítását. Módosítása jelenleg a knesszet előtt van.

Az információs szabadságról szóló törvény (1998)

Biztosítja az izraeli állampolgárok és lakosok jogát, hogy hozzáférjenek a köztisztviselők által tárolt információkhoz.

Szakmai szervezetek

Két szakmai szervezetet kell megemlíteni: az Izraeli Könyvtárosok Szervezetét (1952-től), és az

Izraeli Szakkönyvtárak és Információs Központok Egyesületét (1966-tól).

Könyvtárosképzés

1956-ig a könyvtárosok csak európai és amerikai egyetemeken szerezhettek diplomát. A Nemzeti Könyvtár rendszeresen küldte külföldi képzésre munkatársait, és foglalkoztatott könyvtáros végzettségű bevándorlókat. 1956-ban a Héber Egyetemen alakult meg a könyvtártudományi tanszék, amely jelenleg levéltári és információtudományi oktatást is folytat, és MA diplomát ad a végzősöknek. A hetvenes évektől két főiskolai szintű képzésre, illetve a Bar-Ilan Egyetemen folyó MA- és PhD-képzésre is jelentkezhetnek a könyvtárosok.

/SHOHAM, Snunith: Libraries and librarianship in Israel. = IFLA Journal, 26. köt. 3. sz. 2000. p. 165–176./

(Dobó Katalin)

Moszkvai manifesztum**A harmadik évezred oroszországi könyvtárainak, múzeumainak, levéltárainak szerepe a globális információcserében és a tudásalapú társadalomban**

2000 áprilisában 19 ország és az Oroszországi Föderáció különböző régióinak képviselőiben több mint 300 szakértő és hivatalos személy vett részt Moszkvában *A könyvtárak digitális erőforrásainak igazgatása* c. konferencián. A résztvevők áttekintették az orosz könyvtárak, múzeumok és levéltárak automatizáltsági fokát, és lehetséges hozzájárulásukat az információs társadalom fejlesztéséhez.

A konferencia résztvevői megállapodtak abban, hogy a könyvtárak, múzeumok és levéltárak a következő politikai kérdések megoldását tudják elősegíteni:

- *Demokrácia és polgári társadalom:* a mindenki számára hozzáférhető könyvtáraknak, múzeumoknak és levéltáraknak stratégiai jelentőségük van az életminőség javításában és a szélesebb demokratikus lehetőségek elérésében azáltal, hogy szabad és egyenlő hozzáférési lehetőséget teremtenek a minőségileg magas szintű információkhoz, különböző vélemények megismeréséhez, ami lehetővé teszi a vagyoni és földrajzi egyenlőtlenségek kiegyenlítését.

- *Társadalmi-gazdasági fejlődés és az ipar fejlődése:* a könyvtárak, múzeumok és levéltárak azáltal járulnak hozzá a nemzeti jövedelem előállításához, hogy egyenlő hozzáférést biztosítanak az információkhoz és a belőlük nyerhető új lehetőségekhez; fontos eszközei lehetnek az információban gazdag és szegény polgárok közötti szakadék csökkentésének.
- *Kutatás, oktatás, élethosszig tartó tanulás:* fizikailag osztott hálózatukon keresztül a könyvtárak, múzeumok és levéltárak gazdaságos infrastruktúrát kínálnak mind az iskolarendszerű oktatáshoz, mind az önképzéshez; a művelődési rendszer valamennyi szintjén támogatják a tanulókat, oktatókat, kutatókat.
- *Kulturális és nyelvi sokféleség:* a könyvtárak, múzeumok és levéltárak a legtagabb értelemben vett kulturális intézmények; fenntartják, őrzik és propagálják a kulturális örökséget, biztosítják a hozzáférést valamennyi kulturális ismerethez.

A résztvevők tudomásul vették és támogatták a következő dokumentumokat:

1. Általános jellegűek:

- az IFLA állásfoglalása a könyvtárakról és a gondolatszabadságról;
 - az Európa Parlament Kulturális, Ifjúsági, Oktatási és Sajtóbizottságának jelentése a könyvtárak szerepéről a modern világban;
 - az Európa Tanács Kulturális Bizottságának jelentése az európai könyvtárügyi törvényhozásról és politikáról;
 - az UNESCO/IFLA manifesztuma a közkönyvtárakról;
 - az Európai Bizottság kutatása a közkönyvtárak és az információs társadalom témaköréből;
 - Koppenhágai Nyilatkozat.
2. Orosz dokumentumok:
- az állami információs politika koncepciója;
 - koncepció az információs társadalom oroszországi fejlesztéséről;
 - Oroszország elektronikus könyvtárai – a kormányprogram koncepciója.

Ajánlások az orosz kormány számára

Törekedni kell arra, hogy

- az orosz elektronikus könyvtárak fejlesztési programja szövetségi szintre kerüljön, és megfelelő politikai és pénzügyi támogatást kapjon;
- fejlődjenek és javuljanak az elektronikus könyvtárak létrehozásához szükséges jogi alapok;
- jelentős erőforrások álljanak rendelkezésre az orosz digitális kulturális és tudományos források létrehozása, illetve interneten történő elérése céljából;
- a könyvtárak, múzeumok és levéltárak jussanak hozzá az új információ lehető legszélesebb körű hozzáférhetővé tételének technikai hátteréhez, valamint fenntartásához szükséges erőforrásaihoz;
- jöjjön létre az információs erőforrásokat előállítók jogai és a polgárok informálódási joga közötti egyensúly;
- a könyvtárak, múzeumok, levéltárak használatkor részesüljön egyenlő elbánásban az összes felhasználói csoport (pl. gyerekek, fogyatékosok) a „fejlesztés mindenki számára” elv alkalmazásával.

Ajánlások a külföldi kormányok, nemzetközi szervezetek és Oroszország külföldi kereskedelmi partnerei számára

Szükséges, hogy

- olyan nemzetközi programok támogassák az orosz könyvtárak, múzeumok és levéltárak kor-

- szerűsítését, mint amilyenek az UNESCO *Világörökség és az Információ mindenkinek elérhető*, az EU *Az információs társadalom technológiája* elnevezésű programjai, továbbá az együttműködés fenntartásához az internet teljes körű használatát garantáló projektek;
- jelentős forrásokat találjanak az orosz, EU-beli és amerikai könyvtárak, múzeumok, levéltárak kölcsönös érdeklődésre számot tartó témái közös kutatásának finanszírozására.

Ajánlások az orosz könyvtárak és egyéb kulturális intézmények, illetve vezetők és szponzorai számára

Elkerülhetetlen, hogy

- az orosz könyvtárak, múzeumok és levéltárak a nemzetközi kutatási szféra üdvére egyesítsék erőiket az interneten elérhető elektronikus források létrehozásában;
- javuljon a könyvtárak, múzeumok és levéltárak együttműködése az elektronikus publikációk kiadóival a licencszerződések terén;
- az orosz könyvtárak, múzeumok és levéltárak közös stratégiát dolgozzanak ki az orosz és nemzetközi szponzorokkal folytatandó tárgyalásokra;
- különleges intézkedések szülessenek a megfelelő szakemberek kiválasztására, képzésére és megtartására, beleértve az információs technológia, a pénzügyek, a menedzsment és a marketing terén szükséges ismereteket;
- kapjanak ösztönzést a könyvtárak, múzeumok és levéltárak a kereskedelmi befektetőkkel létesítendő partnerkapcsolatokra a beruházásoknál szükséges kereskedelmi és irányítási jártasság megszerzése érdekében;
- a könyvtárak, múzeumok és levéltárak szoros kapcsolatokat építsenek ki a társadalmi, magán- és nonprofit szervezetekkel az információs társadalom fejlesztésének támogatása céljából.

/Moskovskij manifest. Rossijskie biblioteki, muzei, arhivy tret'ego tysäčeleťiä i ih rol' v global'nom obmene informaciej i znaniämi. – The Moscow manifesto. Russian libraries, museums and archives of the third millennium and their role in the global information and knowledge society. Moskva, 2000. Rossijskaâ Gosudarstvennaâ Biblioteka, Tacis. 8 p./

(Viszocsekné Péteri Éva)